

**POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUEEN
SELVITYS PELASTUSTOIMEN PALVELUI-
DEN JA TALOUDEN TILASTA**

Sisällys

1. Pelastustoimen palveluiden saatavuus	5
1.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	5
1.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä	5
1.1.2 Palontutkinta.....	9
1.1.3 Onnettomuuksien ehkäisyä koskeva yhteistyö	10
1.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta	12
1.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn.....	12
1.1.6 Valvontatehtävä.....	12
1.1.7 Valmiustarkastukset	14
1.2 Pelastustoiminta	14
1.2.1 Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä.....	14
1.2.2 Pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien kyky suorittaa onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet viivytyksettä ja tehokkaasti	15
Kuvaa muu pelastuskalusto.....	18
1.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen.....	20
1.2.4 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta.....	21
1.2.5 Pelastusviranomaisen muille viranomaisille antaman virka-apu.....	21
1.2.6 Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämän valmiuden ylläpitoon	21
1.3 Pelastustoiminnan suunnitelmat	21
1.3.1 Hälytysohje	22
1.3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnitelma.....	22
1.3.3 Yhteistyösuunnitelmat	22
1.3.4 Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat.....	22
1.3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat	22
1.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	22
1.4.1 Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa.....	22
1.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen	23

1.4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset	23
1.4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus.....	24
1.5 Väestönsuojeluun varautuminen	24
1.5.1 Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu	24
1.5.2 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen	24
1.5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen	24
1.5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen	25
1.5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutus	25
1.5.6 Pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen	25
1.5.7 Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö	25
2 Pelastustoimen palveluiden laatu	25
2.1 Valtioneuvoston laadukkaan pelastustoimen järjestämiselle vahvistamien valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen hyvinvointialueella	25
2.2 Sisäministeriön ja hyvinvointialueen neuvotteluissa sovittujen laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen hyvinvointialueella	25
2.3 Sisäministeriön laatua koskevien toimenpidesuosituksen toteutuminen hyvinvointialueella	26
3 Pelastustoimen palveluiden vaikuttavuus	26
3.1 Ihmisten turvallisuuden paranemiselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen.....	26
3.2 Onnettomuuksien vähenemiselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen	26
3.3 Pelastustoiminnan tehokkuudelle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen	26
4 Pelastustoimen palveluiden kustannukset.....	26
4.1 Onnettomuuksien ehkäisy	26
4.2 Pelastustoiminta	26
4.3 Väestönsuojeluun ja muihin poikkeusoloihin varautuminen.....	26
4.4 Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta	26
4.5 Öljy- ja aluekemikaalivahinkojen torjunta.....	26
4.6 Muut tehtävät.....	26
5 Pelastustoimen kustannukset ja talouden tila	27

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

5.1 Talousarvion toteuma ja kuvaus rahoituksen riittävydestä lakisääteisiin palveluihin.....	27
5.2 Määrä ja osuus yleiskatteisesta rahoituksesta.....	27
5.3 Kehitysnäkymät yleiskatteisen rahoituksen riittävyyden osalta.....	27
5.4 Kustannukset.....	27
5.4.1 Bruttokustannukset.....	27
5.4.2 Bruttokustannukset asukasta kohden.....	27
14,39	27
5.4.3 Palveluille kohdistetut bruttokustannukset.....	27
5.4.4 Palveluille kohdistetut asukaskohtaiset bruttokustannukset	27
5.5 Kulurakenne	28
5.6 Tuottorakenne	28
5.7 Investoinnit	28
5.7.1 Investointikulut (brutto)	28
5.7.2 Investointikulut asukasta kohden (brutto)	28
5.7.3 Investointituotot	28
6 Pelastustoimen palveluiden tuottavuus	29
6.1 Pelastustoimen tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen	29
6.2 Sisäministeriön kustannusvaikuttavuutta koskevien toimenpidesuosittelujen toteutuminen hyvinvointialueella	29
6.3 Toteutetut tuottavuutta parantavat toimenpiteet ja investoinnit sekä tuottavuuden kehittämismahdollisuudet	29

1. Pelastustoimen palveluiden saatavuus

1.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Miten onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden tuottamiseen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on varauduttu?

Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa on kuvattu muutoksia työtehtävien, turvallisuusviestinnän sekä valvonnan painopisteissä. Häiriötilanteissa viestintää, opastusta ja neuvontaa lisätään. Vakituisen henkilökunnan lisäksi varaudutaan kutsumaan töihin myös eläköitynyttä henkilöstöä.

1.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

- Kuvaus ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän toteuttamisesta.

Osa ohjauksesta toteutetaan valvontatoiminnan yhteydessä ja myös turvallisuusviestinnän keinoin. Lisäksi pelastuslaitos osallistuu erilaisten lupakäsittelyjen lausumiseen ja toimii kiinteässä yhteistyössä rakennusvalvontaviranomaisen ja aluehallintoviranomaisen kanssa. Pelastuslaitos antaa ohjeita ja neuvontaa myös rakennushakkeisiin ryhtyville suunnittelijoille.

Ohjausta ja neuvontaa on annettu rakennushankkeiden esisuunnittelun palaverissa arkkitehtien, suunnittelijoiden, palokonsulttien ja kaavoituksen kanssa, jotta hankkeet ohjautuisivat mahdollisimman aikaisessa vaiheessa oikeille urilleen.

Rakennusvalvonnan pyytämistä lausunnoista vastaavat tähän erikoistuneet kaksi palotarkastajaa. Tarvittaessa on koottu asiantuntijaryhmä lausumaan erikoisempia kohteita, joissa on selvitetty myös muiden pelastuslaitosten linjauksia. Lisäksi rakennuslupien lausuntaan ja AVI- ja muiden viranomaisten pyytämiin lausuntoihin osallistuvat päätoimiset palotarkastajat ja palomestarit kohdealueellaan pelastusjohtajan toimiohjeen ja tehtäväkuvaustensa mukaisesti.

Pelastuslaitos on järjestänyt säännöllisesti vuosittain seminaareja kuntien rakennusvalvonnan ja alueen rakennusteollisuuden kanssa ajankohtaisten asioiden käsittelemiseksi. Rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaamisessa ja rakennusvalvonnan ja rakennusteollisuuden seminaareissa tähdätään maakunnallisesti yhdenmukaisiin käytäntöihin.

Menneellä palvelutasopäätöskaudella yhteistyötä on tehty eri ministeriöiden, Itä-Suomen poliisin, ympäristöterveyshuollon (rakennuslupa- ja muut lausunnot ja katselmukset, teemavalvonnat), TUKES:n ja paloteknisiä laitteita valvovien ilmoitettujen laitosten kanssa (palotekniset laitteet, katselmukset ja koulutus palontutkinta), Onnettomuustutkintakeskuksen, aluehallintovirastojen (valvonta, toimilupa- ja muut lausunnot), ELY-keskuksen kanssa (liikenneturvallisuus, lausunnot, hankkeet ja kampanjat), Pohjois-Savon pelastusalan liiton (palokunta- ja varautumiskoulutus), Pohjois-Savon kylät ry:n (kylien turvallisuuskoulutus ja –turvallisuussuunnitelmat ja kehittämishankkeet) ja kuntien kanssa (varautuminen).

Keskeisiä haasteita pelastustoimelle ovat sisäisen turvallisuuden ja onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelman mukaan muun muassa:

- läkkäiden asumisturvallisuuden parantaminen
- Julkisten tilojen, kuten kauppakeskusten ja koulujen turvallisuuden varmistaminen
- Suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ehkäisy
- Työssä kohdatun väkivallan ja uhkailujen vähentäminen.

Edellä kuvatut ovat myös kansallista tavoitteita ja ovat moniviranomaistoiminnan keskiössä. Pelastuslaitoksen toiminnassa nämä kehittämiskohteet otetaan huomioon pelastustoimen suunnittelussa ja resursseissa, valvontasuunnitelmassa ja turvallisuusviestinnässä sekä moniviranomaistoiminnassa. Suunnittelun ja viranomaistoiminnan ohjauksessa pelastuslaitoksella korostuu erikoistuminen ja toimintojen keskittäminen siten, että erikoistuminen palvelee koko maakunnan aluetta.

Esimerkiksi poistumisturvallisuus selvityksiä, jotta niitä arvioidaan yhdenmukaisin kriteerein, ohjataan arvioitavaksi suppeammalle henkilöstölle, joilla on erikoistumista hoito- ja huoltolaitosten valvontaan. Samoin paloteknisten laitteiden lupaprosessit ja kemikaalipäätökset ovat keskitetty, jotta saadaan yhdenmukainen tarkastelu- ja ilmoitusprosessi laitoksen kanssa toimiville suunnittelijoille ja yrityksille. Toimintamalli yhdenmukaistaa suunnittelun ohjausta ja kasvattaa henkilöstön osaamista ja erikoistumista, ja on saanut rakennusteollisuuden ja TUKES:n ja sen hyväksymien ilmoitettujen laitosten kokouksissa varauksettoman kannatuksen.

Onnettomuuksien ehkäisyn työtä on ohjattu onnettomuustilastoinnin saadun tiedon, pelastusalan tutkimushankkeiden ja kumppanuusverkoston ohjeiden ja hankkeiden tulosten kautta. Ehkäisevää työtä ohjataan myös valvontakäyntien, onnettomuuksien tutkinnan ja vaikuttavuustutkimusten tulosten perusteella. Turvallisuusviestintään on otettu mukaan paloturvallisuuden itsearviointi ja palontutkinnan tuloksia.

Pelastuslaitos toteuttaa vuosittain tarkastettavaa turvallisuusviestintäsuunnitelmaa, joka kattaa turvallisuusohjauksen ja -koulutuksen sekä valistuksen ja neuvonnan. Pelastuslaitoksen toimesta annettavaa henkilö- ja paloturvallisuuteen liittyvää koulutusta on järjestetty pelastusasemilla henkilö- ja kalustoresurssien puitteissa. Turvallisuuskoulutuksen kohderyhmät ja viestinnällä tavoitettujen asukkaiden määrä vaihtelevat eri kuntien alueella. Välittömässä hälytysvalmiudessa olevan henkilöstön käyttäminen turvallisuuskoulutukseen aiheuttaa koulutuksen toteuttamiseen haasteita.

Koko pelastushenkilöstö on osallistunut osaltaan onnettomuuksien ehkäisytyöhön turvallisuusviestintäsuunnitelman ja sen ohjaaman koulutuksen mukaan. Lisäksi pelastuslaitoksella toimii turvallisuuskoulutusyksikkö, joka tarjoaa sekä ilmaista että maksullista ulkoista koulutusta. Pohjois-Savon pelastuslaitos osallistuu maakunnan ja kuntien turvallisuussuunnittelutyöhön myös varautumisen näkökulmasta. Koronatilanteen takia pelastusasemilla tapahtuvaa turvallisuuskoulutusta, avoimet ovet tilaisuuksia ja messuille ja muihin yleisötapahtumiin osallistumisia jouduttiin perumaan, mikä näkyy turvallisuusviestinnän koulutussuoritteissa. Niiden sijaan some-viestintää ja verkkokoulutuksia on lisätty.

Vuoteen 2015 asti viestintä- ja neuvontatyön tavoitteena oli saavuttaa vuosittain 10 % alueen asukkaista. Tämä tavoite saavutettiin eri pelastusasemien toteuttamilla kohderyhmäkoulutuksilla ja pelastusasemilla järjestetyillä tilaisuuksilla. Vuodesta 2016 alkaen kokonaistavoitetta

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

nostettiin 15 %:iin maakunnan alueen väestöstä. Tämän jälkeen arvioitiin on otettu mukaan myös suurempia massatapahtumia, kuten messuja ja yleisötapahtumia. Kokonaistulokseen ei ole laskettu sosiaalisen median viestinnän tavoittamia ihmisiä mukaan.

Turvallisuusviestintäsuunnitelman toteutumista seurataan määrällisen toteutumisen lisäksi myös laadullisin kriteerein. Annettavan valistuksen, neuvonnan ja koulutuksen osalta seurannassa käytetään muun muassa palautekyselyitä. Turvallisuusviestintäsuunnitelmassa huomioidaan turvallisuusviestinnän valtakunnalliset tavoitteet, sosiaalinen media ja Pohjois-Savon pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutusyksikön rooli ja resurssit.

Turvallisuusviestintään osallistuu koko henkilöstö pelastusjohtajan toimintasäännön mukaisesti ja lisäksi turvallisuuskoulutusyksikkö. Turvallisuuskoulutusyksikkö tekee ulkoista koulutusta, mutta on osallistunut myös ensivaste- ja muuhun koulutukseen sekä tapahtumien järjestämisen, messutoimintaan, palotarkastuksiin, paloriski-ilmoitusprosessin toteuttamiseen sekä muihin pelastuslaitoksen tehtäviin.

Koulutuksen, ohjauksen ja neuvonnan lisäksi Pohjois-Savon pelastuslaitos on käyttänyt turvallisuusviestinnässään erilaisia kampanjoita, kohtaamistilaisuuksia, kursseja, sosiaalista mediaa sekä yleisö- ja messutapahtumia. Koulujen osalta seurataan poistumisharjoitusten toteutumista ja raportointia pelastuslaitokselle. Raportointi on tapahtunut Kuopion kaupungin e-lomakkeen kautta. Turvallisuuskoulutusyksikkö on osallistunut koulujen poistumisharjoitusten toteuttamiseen mahdollisuuksiensa mukaan sekä järjestänyt alueellisia seminaareja koulujen rehtoreille ja turvallisuuspäälliköille koulujen poistumisharjoittelusta ja niiden raportoinnista.

Pelastuslaitos on osallistunut myös aktiivisesti koulujen NouHätä-kampanjan toteutukseen ja lopukilpailujen järjestämiseen. Tehokkaaksi viestintä- ja vaikutuskeinoksi on koettu myös henkilökohtainen vaikuttaminen valvontakäynneillä ja muissa työtehtävissä. Ennaltaehkäisevä viestintä on liitetty lisäksi poistumisharjoituksiin, verkkotiedottamiseen, pelastusaseman avointen ovien tilaisuuksiin, mediayhteistyöhön ja yleisötapahtumiin. Esimerkiksi yläasteiden NouHätä-kampanja ja paloturvallisuusviikko ovat vakiinnuttaneet paikkansa näiden toimenpiteiden joukossa.

Pelastuslaitos on ollut mukana kansallisissa pelastusalan teemapäivissä ja tapahtumissa, erilaisissa yleisö- ja kylätapahtumissa, sekä messuilla. Tavoite on olla näkyvillä ja kohdattavissa, tietoa toiminnastamme ja turvallisuudesta jakaen. Korona-pandemian takia vuosina 2020 ja 2021 messut ja pelastusasemien avoimet ovet -tilaisuudet jouduttiin perumaan.

Turvallisuusviestintään voidaan hyödyntää paloturvallisuuden itsearvioinnista ja palontutkinnasta saatuja tietoja. Pelastuslaitos osallistuu myös maakunnan ja kuntien turvallisuussuunnittelutyöhön ja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston hankkeisiin onnettomuuksien ehkäisyssä.

Pelastuslaitos on kehittänyt voimakkaasti sosiaalisen median viestintää, jossa sillä on säännöllisiä seuraajia. Pelastuslaitos on mukana Facebookissa, Twitterissä ja Instagramissa. Sosiaalisen median kanavien merkitys turvallisuusviestinnässä on kasvanut merkittävästi. Yhtenä tavoitteena onkin kasvattaa sosiaalisen median seuraajien määrää jatkuvasti. Sosiaalisen median kautta saavutettua tavoitettavuutta seurataan.

Sosiaalisen median ohella pelastuslaitos hyödyntää viestinnässään myös perinteisiä medioita kuten radiota ja maakunnallisia ja paikallislehtiä.

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

Pelastuslaitoksen henkilökunnasta koottu viestintätiimi vastaa viestinnän järjestämisestä, laadusta sekä palvelujen kehittamisestä. Viestintätiimi valvoo ja arvio tavoitteiden toteutumista pelastuslaitoksen toiminta-alueella. Paikallisesti turvallisuusviestinnän toteuttamisesta vastaavat asemavastaavat yhteistyössä viestintätiimin kanssa. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen sosiaalisen median kanaville laadittava turvallisuusviestintä tukee osaltaan muiden viranomaisten viestintää.

Pohjois-Savon pelastustoimen aluetta koskeva turvallisuusviestintäsuunnitelma päivitetään vuosittain.

Loppuvuodesta 2021 pelastuslaitokselle otettiin käyttöön päivystävän palotarkastajan palvelu, joka vastaa paloturvallisuuteen liittyviin yleisiin kyselyihin (esim. pelastussuunnitelmat) tai välittää spesifisemmät kysymykset osa-alueittain erikoistuneille palotarkastajille (esim. poistumisturvallisuuskeskustelut). Koko pelastushenkilöstö on osallistunut osaltaan onnettomuuksien ehkäisytyöhön.

• Ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän toteutuksen arviointi.

Turvallisuusviestinnän osalta vuonna 2022 pelastuslaitos tavoitti 16 % (39 232 hlöä) maakunnan väestöstä. Määrällisesti tavoite täyttyi. Yksi turvallisuusviestinnän kanava on sosiaalinen media. Siellä tavoitetut henkilöt eivät kirjaudu määrällisiin tietoihin.

Ohjauksen ja neuvonnan toteutusta on vaikea arvioida. Pelastuslaitoksen turvallisuusviestintä ei ole kehittynyt samaan tahtiin kuin maailma ympärillä on kehittynyt. Ohjausta, neuvontaa ja turvallisuusviestintää tehdään paljolti vanhentuneeseen tietoon perustuen.

• Turvallisuusviestinnän laadulliset tavoitteet.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen turvallisuusviestintä, -koulutus, -neuvonta ja ohjaustyön tavoitteena olevat laadukkaat palvelut saavutetaan seuraavasti:

- tuotetaan korkeatasoiset, palvelutasopäätöksen huomioivat palvelut
- kehitetään yhteistyötä kohderyhmien kanssa
- kehitetään henkilöstön ammattitaitoa kaikilla organisaatiotasolla
- sitoutetaan ja motivoidaan henkilöstö osallistumaan turvallisuusviestintätyöhön
- parannetaan yhteistyötä viranomaisten sekä alueen muiden toimijoiden kanssa
- kehitetään laadukas, ajantasainen ja yhdenmukainen koulutusmalli ja -materiaali
- ylläpidetään ja kehitetään turvallisuuskoulutusyksikköä

Tavoitteiden toteutumista seurataan mm. keräämällä palautetta turvallisuuskoulutus- ja viestintätehtävistä.

• Ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän keskeiset määrälliset tiedot.

Vuonna 2022 pelastuslaitos toteutti 537 turvallisuusviestinnän tapahtumaa tai koulutustilaisuutta. Vuonna 2022 pelastuslaitos tavoitti 16 % (39 232 hlöä) maakunnan väestöstä. Määrällisesti tavoite täyttyi. Yksi turvallisuusviestinnän kanava on sosiaalinen media. Siellä tavoitetut henkilöt eivät kirjaudu määrällisiin tietoihin.

- Turvallisuusviestinnän vaikutukset ihmisten ja elinympäristön turvallisuuteen.

Turvallisuusviestinnän tavoitteena on onnettomuuksien ehkäiseminen, omatoimisen varautumisen kehittäminen sekä kansalaisten ja yhteisöjen valmiuksien parantaminen, jotta he osaavat toimia oikein onnettomuustilanteissa.

1.1.2 Palontutkinta

- Palontutkinnan toteutuksen arviointi.

Palontutkinta on toteutunut määrällisesti ja laadullisesti pääosin erinomaisesti. Vuonna 2022 palontutkinnan teemana on ollut kotitalouksien ladattavat laitteet.

Pelastuslaitoksella on palontutkintaan koulutetuista henkilöistä muodostettu tutkintaryhmä, johon osallistuu pelastusviranhaltijoita eri puolilta maakuntaa. Tutkintaan osallistuvilla on asianmukaiset henkilökohtaiset suojavarusteet, palontutkintasalkku, jossa ohjeistusta ja tutkintaan tarvittavia välineitä. Lisäksi Kuopiosta on saatavissa lisää tutkinnassa tarvittavia välineitä ja palontutkintaan varusteltu palontutkinta-auto. Yhteistyö Itä-Suomen poliisin palonsyöntutkijoiden kanssa on saumatonta. Vakuutusyhtiöiden, valtuutettujen sähkö tarkastajien ja TUKESin tukijoiden kanssa yhteistyö on jatkuvaa ja sujuvaa. Tutkinnan käynnistämiseen on luotu hälytys- ja ilmoittautumiskaa-vio ja tutkinnan suorittamisen peruseriaatteen poliisin palonsyöntutkinta huomioon ottaen. Tutkintaan osallistuu kaksi koulutettua palontutkijaa päivystävän palomestarin (P31) koordinoimana siten, että tutkijat eivät ole olleet osallisena tilanteen johtamiseen.

- Palontutkinnan keskeiset määrälliset tiedot.

Vuonna 2022 pelastuslaitos suoritti 30 asuinkiinteistöjen ja muiden kohteiden tulipalon ns. tason 2 tutkintaa, joista laadittiin palontutkintaseloste.

Palontutkintaan osallistuva resurssi on noin 16 palontutkintaan oman toimensa ohella erikoistunut ja perehdytettyä henkilöä.

- Palontutkinnan tulosten hyödyntäminen.

Palontutkinnan avulla voidaan selvittää tulipalojen syitä ja löytää mahdollisia riskitekijöitä, jotka voivat aiheuttaa vastaavia onnettomuuksia tulevaisuudessa. Näiden syiden perusteella voidaan kehittää toimintatapoja ja ohjeita, joilla voidaan ehkäistä vastaavia onnettomuuksia.

Saaduista tutkimustuloksista järjestetään pelastuslaitoksen palontutkijoille ja tehtävään osallistuneille henkilöille ja muulle operatiiviselle ja palotarkastushenkilöstölle sisäistä koulutusta mm. perehdytyksen yhteydessä. Tutkinnan tuloksia hyödynnetään pelastustoiminnan ja valvontatoiminnan sekä turvallisuusviestinnän kehittämisessä.

Esimerkiksi jos tutkinnassa havaitaan, että palo syttyi sähkölaitteen viallisuuden vuoksi, voidaan kehittää ohjeita, joiden mukaan sähkölaitteiden tarkastaminen tehdään säännöllisesti, jotta vastaavat onnettomuudet voidaan ehkäistä. Yhdessä esimerkkitapauksessa palaneesta asunnosta löydettiin peukaloitu palovaroitin, ja kyseisen vuokrayhtiön kaikki palovaroittimet kehoitettiin tarkastamaan.

Palontutkinnan tuloksia voidaan käyttää myös materiaalien ja rakennusstandardien parantamiseen. Pelastuslaitos on toteuttanut mm. Rekonstruktioita ja koepolttoja liittyen tapahtuneisiin

tulipaloihin. Jos tutkinnassa havaitaan, että tietyt materiaalit tai rakennusstandardit altistavat riskille, voidaan käyttää näitä tietoja uusien standardien kehittämiseen ja riskien pienentämiseen.

1.1.3 Onnettomuuksien ehkäisyä koskeva yhteistyö

- Kuvaus yhteistyön toteuttamisesta ja tavoitteista.

Pelastuslaitos antaa kaavoitustyöhön lausuntoja kaavoitus- ja rakennussuunnitelmista henkilö- ja paloturvallisuuden osalta, poistumisturvallisuudesta ja pelastustoiminnan edellytysten huomioon ottamisesta. Maakunta- ja asemakaavoituksen lausuntotyöhön osallistuvat pelastuslaitoksen alueelliset ja paikalliset asiantuntijat.

Yhteistyötä alueen kuntien kaavoituksen kanssa kehitetään siten, että pelastusviranomaisen on mukana aluesuunnittelussa riittävän aikaisessa vaiheessa. Kuntien on huolehdittava riittävän sammutusveden saannin järjestelyistä, ja taajamarakentamisessa on otettava pelastustiet, toimintavalmiusaika ja saavuttavuus liikenne- ja muiden järjestelyjen osalta huomioon. Kerrostalorakentamisessa on otettava huomioon myös puomitikkaan käytön vaatimukset pelastusteille ja niiden kantavuuksille.

Pelastuslaitos antaa rakennusvalvontaviranomaisille lausuntoja rakennussuunnitelmista henkilö- ja paloturvallisuudesta, poistumisturvallisuudesta ja pelastustoiminnan edellytysten huomioon ottamisesta, muun muassa operatiiviset viestiverkot ja niiden sisätilapeitto. Riskienhallinnan yksikkö ohjaa ja yhdenmukaistaa pelastuslaitoksen rakennusvalvontaan annettavia lausuntoja ja osallistuu rakennuslupaprosessiin lausunnon antajana tai rakennusvalvonnan rakennuslupakoukuihin osallistuvana asiantuntijana.

Pelastuslaitos on osallistunut pelastuslaitosten kumppanuusverkoston toimintaan, jotta pelastuslaitosten antama ohjaus ja neuvonta ja linjaukset ovat kansallisesti yhteneviä. Yhtenäisten toimintalinjojen saavuttamiseksi on järjestetty sisäistä koulutusta ja rakennusvalvonnan ja rakennusteollisuuden ja pelastustoimen yhteisiä kokouksia 1–2 krt/vuosi.

Rakennusvalvonnan käytännöissä on kuitenkin kuntakohtaisia eroja. Pelastuslaitos on järjestänyt 1–2 kertaa vuodessa suunnittelu- ja koulutuspäivän maakunnan kuntien rakennusvalvonnan lupa- ja rakennustarkastajille yhtenäisten ohjeiden ja käytäntöjen edelleen kehittämiseksi. Lisäksi pelastuslaitos on järjestänyt vuosittain Pohjois-Savon rakennusteollisuuden seminaaripäivän, jossa keskustellaan alueen rakennusteollisuuden edustajien ja suunnittelijoiden kanssa yhteisistä linjauksista.

Digitaalinen rakennuslupakäsittely (esimerkiksi lupapiste.fi) ohjaa rakennuslupien lausunnot ennistä enemmän Kuopioon riskienhallinnan vastuualueelle, jossa niistä vastaavat lupakäsittelyyn erikoistuneet palotarkastajat. Lupakäsittelyyn erikoistuneet palotarkastajat osallistuvat viikoittain myös Kuopion rakennusvalvonnan kokouksiin sekä suunnittelijoiden ja arkkitehtien neuvontaan. Erikoistuminen ja koko maakuntaa palvelevat linjaukset vievät henkilöresursseja. Kun rakentamisvolyymin Kuopiossa on ollut suuri, rakennuslupaprosessiin, lausuntoihin ja vaativien kohteiden katselmuksiin erikoistunut henkilöresurssi on pelastuslaitoksessa niukka.

Suunnittelijoiden opastaminen ja pelastuslaitoksen osallistuminen vaativien rakennushankkeiden esisuunnitteluvaiheeseen on rakennushankkeen suunnittelun onnistumisen kannalta tärkeää,

jotta valmiiseen rakennukseen ei tarvitse tehdä paloturvallisuusvaatimusten näkökulmasta muutoksia. Paloturvallisuuden ja pelastustoiminnan edellytysten huomioon ottaminen rakennussuunnitelmissa tapahtuu joko rakennusvalvontaviranomaisen tai suunnittelijan pyynnöstä. Rakennusluvista ja rakentamisen valvonnasta vastaa rakennuslupaviranomainen, mutta joissain tapauksessa suunnittelijoita ohjautuu pelastuslaitokselle ratkomaan rakennuslupakäsittelyssä esiin tulleita seikkoja, mikä kuormittaa pelastuslaitoksen rakennuslupakäsittelyyn osallistuvia palotarkastajia entisestään.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen alueella haasteellisia rakennushankkeita ovat varsinkin suuret rakennukset, suuret maatalouden tuotantotilat, tuulivoimalat, lisääntyvät maanalaiset tilat ja korkeiden ja ylikorkeiden rakennusten määrän kasvu. Tiivis ja matala rakentaminen lisää aluepalon riskiä, mikäli tätä ei ole otettu huomioon jo aluesuunnittelussa. Pelastuslain mukaisesti kunnan tulee huolehtia alueellaan sammutusveden järjestämisestä alueen pelastustoimen tarpeisiin. Ylikorkeissa rakennuksissa tarvitaan rakenteellisen palontorjunnan ja sammutusveden kerroksiin saanninosalta erityisiä ratkaisuja (esimerkiksi palomieshissit, savunpoisto, porraskäytävät, sammutusvesiputkistojen paineenkorotuspumput).

Pelastuslaitos tekee kuntien kaavoituksen ja rakennusvalvontaviranomaisten lisäksi yhteistyötä sisäministeriön onnettomuuksien ehkäisyn ja sisäisen turvallisuuden hankkeiden tavoitteiden mukaisesti myös poliisin, ympäristöterveydenhuollon, työsuojeluviranomaisen, aluehallintoviraston ja ELY-keskusten, pelastuslaitosten kumppanuusverkoston, hätäkeskuslaitosten, TUKES:n ja sen valvomien eri tarkastuslaitosten, puolustusvoimien, energiyhtiöiden, Trafín ja kolmannen sektorin toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyn, valvonnan ja lausuntojen antamisen osalta on kuvattu tarkemmin valvontasuunnitelmassa.

- Yhteistyön toteutuksen arviointi.

Yhteistyö erityisesti rakennusvalvontojen, poliisin ja aluehallintoviraston suuntaan on sujunut hyvin. Rakentamiseen ja maankäyttöön liittyviä lausuntoja pelastuslaitos laati 1 706 kpl.

- Yhteistyöhön käytettävien resurssien seuranta.

Henkilöstöresursseissa on osittaisia puutteita.

- Yhteistyössä viranomaisten kanssa toteutetut valvontakäynnit ja keskeinen yhteistyö muiden viranomaisten kanssa.

Pohjois-Savon pelastuslaitos suorittaa pelastuslain 42§:ään liittyen yhteisiä valvontakäyntejä valvontaeläinlääkäriin, ympäristöterveystarkastajan, rakennustarkastajan ja tarvittaessa poliisin kanssa. Pääasiassa yhteistyötarkastukset ovat perustuneet ilmoitettuun paloriskiin tai muuhun onnettomuuden vaaraan tai yhteistyössä toteutettuun teemavalvontaan. Tarvittaessa pelastusviranomainen osallistuu lastensuojeluviranomaisen tai muun sosiaaliviranomaisen mukana asiakaskäynneille ja suorittaa kiinteistöön tai asuntoon valvontakäynnin asumisturvallisuuteen liittyen.

Tämän lisäksi, kuten yllä mainittuna, pelastusviranomainen osallistuu rakennusvalvontaviranomaisen katselmuksille rakennusvalvontaviranomaisen tekemän riskiarvion perusteella, mutta kuitenkin aina silloin kun rakennettavaan tai saneerattavaan kohteeseen tulee käyttöön pelastustoimen laitteita tai jos kohteesta vaaditaan pelastuslain 19§:n mukainen poistumisturvallisuusselvitys. Poistumisturvallisuuden arvioinnissa pelastusviranomainen työskentelee yhteistyössä toiminnanharjoittajan kanssa ja antaa pyydettyä lausunnon kohteen toiminnan tilasta

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

aluehallintoviranomaiselle. Mikäli poistumisturvallisuus arvioidaan olevan puutteellista, saattaa pelastusviranomainen asian aluehallintaviranomaiselle tiedoksi.

- Paikalliseen turvallisuussuunnitteluun osallistuminen.

Pelastuslaitos osallistui lähinnä Kuopion kaupungin turvallisuussuunnittelutyöhön, koska muissa kunnissa vakiintunutta toimintaa ei juuri ole. Lisäksi useammilla paikkakunnilla sekä Itä-Suomen tasoisesti on osallistuttu liikenneturvallisuusyhteistyöhön.

- Kuvaus yhteistyöllä saavutetuista konkreettisista tuloksista.

Viranomaisten yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä tuo useita etuja. Yhteistyön avulla eri viranomaistahot ovat voineet jakaa tietoa ja kokemuksia, mikä auttaa ymmärtämään paremmin onnettomuuksien taustalla olevia syitä ja kehittämään parempia toimintatapoja niiden ehkäisemiseksi.

Lisäksi yhteistyöllä on voitu vähentää päällekkäistä työtä ja tehostaa resurssien käyttöä. Esimerkiksi poliisi, pelastuslaitos ja terveydenhuolto voivat yhdessä muodostaa toimivan ja tehokkaan ketjun onnettomuuksien torjumisessa ja ihmisten auttamisessa.

Viranomaisten yhteistyö myös parantaa viestintää ja tiedonkulua kansalaisten suuntaan, mikä lisää ihmisten tietoisuutta erilaisista riskeistä ja auttaa ehkäisemään onnettomuuksia ennalta. Kaiken kaikkiaan viranomaisten yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä parantaa turvallisuutta ja vähentää riskejä.

1.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

- Kuvaus onnettomuuskehityksen seurannan toteuttamisesta.

Tähän ei ole ollut resursseja. Vuosittain on julkaistu mediatiedote, jossa on pääpiirteittäin kuvattu onnettomuusmäärien ja -tyyppien kehitystä. Keväällä 2023 riskianalyysin päivityksen yhteydessä asiaan paneudutaan tarkemmin.

- Onnettomuuskehityksen seurannan vaikutukset onnettomuuksien ehkäisyn palvelutuotantoon.

Ei vaikutusta, koska seuranta ei ole ollut riittävällä tasolla.

1.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

- Kuvaus järjestämisvastuun jakamisesta ja tehtävien järjestämisen valvonnasta. Vuonna 2022 ei hyvinvointialueita.

1.1.6 Valvontatehtävä

- Tilastolliset huomioid valvontatoiminnan vaikutuksista onnettomuusvahinkoihin. EOS

- Valvontatoiminnan vaikutukset yritysten laitosten ja kotien turvallisuuteen.

Arviolta 20 %:ssa palotarkastuksista annettiin korjausmääräys tai -määräyksiä pelastuslain nojalla. Yleisimmin korjausmääräykset liittyivät pelastussuunnitelmien laadintaan, poistumisturvallisuuden parantamiseen, palokuorman vähentämiseen tai paloteknisten laitteiden ja alkusammutuskaluston kunnossapitoon.

- Valvontasuunnitelman toteutuksen arviointi

Valvontasuunnitelman mukaisia yleisiä palotarkastuksia ei saatu tehtyä suunnitellusti. Pääsyyinä oli pelastuslaitoksen valmiusjärjestelmän muutos, jolloin aiemmin päivätyötä asemilla tehneet henkilöt keskitettiin ympärivuorokautisille pelastusasemille töihin. Valvontatehtävät painottuivat lisäksi loppuvuoteen, koska alkuvuosi meni uutta valmiusjärjestelmää kehittäessä ja neuvoteltaessa. Kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaista valvontaa toteutettiin pääosin yhden henkilön toimesta.

Pelastuslaitoksella on lisäksi taloushaasteiden ja työvoimapulan takia paljon (useita kymmeniä) täyttämättömiä virkoja, tai viransijaisina toimii toimenpidepalkkaisia henkilöitä, jotka eivät juurikaan osallistu onnettomuuksien ehkäisytyöhön, varsinkaan valvontaan. Muutoinkin henkilöstövoimavarat olivat määrällisesti minimissään, jolloin mahdolliset poissaolot vaikuttivat välittömästi palvelukykyyn.

- Valvontatehtävien toteutuksen arviointi

Vuonna 2022 valvontatehtäviä suorittaville jalkautettiin pelastustoimen kumppanuusverkostossa yhdessä sovittu valvonnan prosessi, jossa panostetaan erityisesti hallintolain mukaiseen kuulemiseen, mikä lisäsi valvonnan työsuoritusten vaatavuutta.

Hoito- ja huoltolaitosten palotarkastukset suoritettiin 89 %:sti ja muiden rakennusten osalta päästiin 75 % toteutumaan. Tarkastusten ja pöytäkirjojen laatuun pyrittiin kiinnittämään erityistä huomiota koulutuksen ja sisäisen valvonnan avulla.

- Valvontatehtävien keskeiset määrälliset tiedot

Yleisiä palotarkastuksia tehtiin vuonna 2022 yhteensä 1 297 kpl, (1 423 kpl v. 2021). Lisäksi ylimääräisiä palotarkastuksia tehtiin mm. paloriski-ilmoitusten perusteella asuinkiinteistöihin sekä asiakaspalautteiden perusteella alueen ravintola- ja kokoontumistiloihin yhteensä 94 kpl.

- Paloturvallisuuden itsearviointi ja kokemuksia

Pientalojen ja vapaa-ajan asuntojen kiinteistöjen omistajille suunnatuilla kiinteistön omatoimisella paloturvallisuuden itsearvioinnilla tavoitettiin yhteensä 80 % niistä kohteista, joille oli lähetetty kiinteistöjen omavalvontalomake ja -opas (9 776 kiinteistöä).

Itsearvioinnin vastauksista nousivat muun muassa häkävaroittimen puuttuminen, palovaroittimien toiminnan tarkastamisen laiminlyönti sekä puutteet kotivarassa yllättäviä tilanteita varten.

- Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonnan kuvaus ja määrälliset tiedot

Pelastusviranomainen laatii vaarallisten kemikaalien käsittelyä ja varastointia koskevat päätökset ilmoituksien perusteella.

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

Pelastusviranomaisen laatii päätökset ilotulitteiden käytöstä yksityisen toimesta sekä erikoistehosteiden käytöstä sekä suorittaa riskiperusteisesti valvontaa.

Tärkeillä pohjavesialueilla sijaitsevien maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastusten velvoitteiden toteutumista valvotaan yhteistoiminnassa kuntien ympäristöviranomaisten kanssa. Vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin lupaprosessi on keskitetty yhdelle henkilölle, samoin kuin ilotulitteiden varastointiin ja myyntiin liittyvät lupahakemukset.

Yksityishenkilöiden ilotuliteilmoitukset ja yleisötapahtumien ilotulitenäytökset sekä niiden lupa-asiat ja tarkastukset ja muut kemikaalipäätösten tarkastukset hoidetaan asemavastaavien kautta. Kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävät tarkastukset ja päätökset pääluokittain vuonna 2022:

Kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävät tarkastuskäynnit 37 kpl

Kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävät asiakirjavalvonnat 19 kpl

Kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävät päätökset yhteensä 93 kpl (sis. myös ilotulitteet).

1.1.7 Valmiustarkastukset

- Kuvaus mahdollisista valmiustarkastuksista ja tuloksista
Vuonna 2022 ei pidetty valmiustarkastuksia.

1.2 Pelastustoiminta

- Miten pelastustoiminnan palveluiden tuottamiseen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on varauduttu?

Varautumisen tarkempi kuvaus on salassa pidettävää tietoa. Palveluiden tuottaminen perustuu normaaliaikojen päivittäisvalmiuteen, jota hienosäädetään valmiussuunnitelman mukaisin toimenpitein. Jatkuvuudenhallintaa on kehitetty. Energiansaantia pyritty varmentamaan.

- Miten materiaallinen varautuminen on suunniteltu ja toteutettu?

Varautumisen tarkempi kuvaus on salassa pidettävää tietoa.

1.2.1 Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä

Väestön varoittaminen tapahtuu useita kanavia pitkin. Pääasiallisesti se tapahtuu vaaratiedotteilla. Lisäksi on käytössä 112Suomi -sovellukseen lähetettävä viranomaistiedote, väestöhälyttimiä ja sosiaalisen median kanavia.

- Väestön varoittamiseen vaara- ja onnettomuustilanteissa tarvittavan hälytysjärjestelmän kuvaus.

Varautumisen tarkempi kuvaus on salassa pidettävää tietoa.

- Väestön varoittamiseen vaara- ja onnettomuustilanteissa tarvittavan hälytysjärjestelmän varajärjestelyiden kuvaus.

Varajärjestelmää ei ole.

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

- Hälytysjärjestelmän väestökattavuus.

Väestöhälyttimet kattavat isolta osin kaupunkien ja kuntien taajamat sekä asuinkeskittymät. Väestöhälyttimillä pyritään kattamaan 1- ja 2-riskiruutujen alueet. Vaaratiedote tavoittaa median kautta maakunnan asukkaat.

1.2.2 Pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien kyky suorittaa onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet viivytyksettä ja tehokkaasti

- Päivittäisvalmiuden ylläpito: päätoiminen henkilöstö.

Välittömässä lähtövalmiudessa olevien pelastusryhmien määrä vähintään (ryhmä muodostuu yhden aseman henkilöstöstä): 5 kpl (Iisalmen, Kuopion Neulamäen, Kuopion Petosen, Siilinjärven sekä Varkauden pelastusasemilla vahvuus vähintään 1+3)

Välittömässä lähtövalmiudessa olevien pelastusryhmää pienempien muodostelmien määrä vähintään (ei tarkoita tukiyksiköitä): 9 kpl (Keiteleen, Kuopion Itkonniemen, Kuopion Sorsasalon, Leppävirran, Suonenjoen, Nilsian, Lapinlahden, Kiuruveden ja Riistaveden pelastusasemat)

Välittömässä lähtövalmiudessa olevien raivausyksiköiden määrä:
1 kpl (Petosen pelastusasema)

Välittömässä lähtövalmiudessa olevien nostolava- / puomitikas- / tikasyksiköiden määrä:
3 kpl nostolavayksiköitä (Iisalmi, Kuopion Petonen, Varkaus)

- Päivittäisvalmiuden ylläpito: sopimushenkilöstö ja sivutoimiset. Sopimushenkilöstön ja sivutoimisen henkilöstön muodostamien sammutusyksiköiden määrä: noin 30 kpl

Sopimushenkilöstön ja sivutoimisen henkilöstön muodostamien säiliöyksiköiden määrä noin 20 kpl

Sopimushenkilöstön ja sivutoimisen henkilöstön muodostamien raivausyksiköiden määrä 0 kpl

Sopimushenkilöstön ja sivutoimisen henkilöstön muodostamien nostolava- / puomitikas- / tikasyksiköiden määrä 0 kpl

- Toimintavalmiusaikatavoitteet: ensimmäinen yksikkö.
Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukainen (6, 10 ja 20 min)
- Toimintavalmiusaikatavoitteet: pelastustoiminta.
Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukainen (11, 14 ja 22 min)
- Toimintavalmiusaikatavoitteet: pelastusjoukkue.
Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukainen (20, 30 ja 30 min)

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

- Toimintavalmiusajan toteutuminen: ensimmäinen yksikkö.

Riskiluokan 1 ruudut, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei ole täyttynyt 50 %:ssa kiireellisiä tehtäviä, määrä 8 kpl

Riskiluokan 2 ruudut, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei ole täyttynyt 50 %:ssa kiireellisiä tehtäviä, määrä 18 kpl

Riskiluokan 3 ruudut, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei ole täyttynyt 50 %:ssa kiireellisiä tehtäviä, määrä 5 kpl

Ruudut, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei ole täyttynyt 50 %:ssa kiireellisiä tehtäviä minään neljästä edellisestä vuodesta (ns. ongelmaruudut), määrä 7 kpl

- Toimintavalmiusajan toteutuminen: pelastustoiminta.

Riskiluokan 1 ruudut, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei ole täyttynyt 50 %:ssa kiireellisiä tehtäviä, määrä 8 kpl

Riskiluokan 2 ruudut, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei ole täyttynyt 50 %:ssa kiireellisiä tehtäviä, määrä 21 kpl

Riskiluokan 3 ruudut, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei ole täyttynyt 50 %:ssa kiireellisiä tehtäviä, määrä 4 kpl

Ruudut, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei ole täyttynyt 50 %:ssa kiireellisiä tehtäviä minään neljästä edellisestä vuodesta (ns. ongelmaruudut), määrä 7 kpl

- Kiireelliset tehtävät: toimintavalmiusajan mediaani.

(Toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä, riskiluokista riippumatta)

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoite (mm:ss) 10:00 (lukujoukosta 06:00, 10:00, 20:00)

Ensimmäisen yksikön toteutunut toimintavalmiusaika (mm:ss) 07:51 (manuaalisesti laskettuna 2301 tehtävästä, tai 08:11 Pronon valmiin tilaston mukaan)

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite (mm:ss) 14:00 (lukujoukosta 11:00, 14:00, 22:00)

Pelastustoiminnan toteutunut toimintavalmiusaika (mm:ss) 13:42 (tai 13:19 Pronon valmiin tilaston mukaan)

Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikatavoite (mm:ss), jos pelastusjoukkue hälytetään 30:00 (lukujoukosta 20:00, 30:00, 30:00)

Pelastusjoukkueen toteutunut toimintavalmiusaika (mm:ss), jos pelastusjoukkue on hälytetty 18:53

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

- Valmiuden säätelyn toimintamallin kuvaus.

Pelastuslaitoksella on voimassa olevat valmiuden kohottamisen parametrit henkilöstö- ja johtamisvalmiuksien osalta häiriötilanteittain (esim. myrsky- tai maastopalovaara). Muu valmiuden säätely toteutetaan valmiussuunnitelman mukaisesti.

- Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu.

23, päällystö

29, alipäällystö

210, miehistö

502, sopimuspalokuntien henkilöstö ja sivutoimiset

- Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteet. Pelastustoiminnan harjoittelu toteutetaan harjoitusohjelman ja harjoituskohtaisen harjoitussuunnitelman mukaisesti. Harjoittelun laadullista toteutumista valvotaan ja arvioidaan säännöllisesti sekä harjoittelusta kerätään palautetta. Paloasemavastaavat valvovat, että suunnitellut harjoitukset toteutetaan ja ne tulee kirjataksi jokaisen henkilön osalta STORE henkilöstöhallintajärjestelmään.

Sisäisen koulutuksen työryhmä valvoo harjoitusten toteutumista STORE-raportilla neljännesvuosittain.

Pelastuslaitoksella ei ole selkeää mallia, jonka mukaisesti henkilöstön osaamista ylläpidetään lisä- ja täydennyskoulutuksilla.

- Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen toteutuksen arviointi.

Osaamisen ylläpito on tyydyttävällä tasolla. Koulutusmestarin virkaan ei ole saatu rekrytoitua pysyvästi henkilöä, jolloin toiminnan kehittäminen on jäänyt huonolle tolalle.

- Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso.
PST4

- Fyysisen toimintakyvyn ylläpito, kehittäminen ja testausjärjestelmä.

Pelastuslaitoksella on kaksi liikunnan ammattihenkilöä, liikunta- ja työkykykoordinaattori, jotka testaavat henkilöstöä ja tukevat heitä fyysisen toimintakyvyn ylläpitämisessä: tekevät mm. liikunta- ja ravintosuunnitelmia. Lisäksi työvuoroissa on koulutettuja FireFit-testaajia.

Liikunta- ja työkykykoordinaattori suunnittelevat ja kehittävät pelastuslaitoksen kuntosaleja vastaamaan nykypäivän pelastajien liikkuvuus- ja kuntoilutarpeita.

Käytössä on ammattipelastajille kehitetty FireFit-testaus järjestelmä. Toimintakykyvaatimukset tulevat Sisäministeriön ohjeesta 5/2016.

- Fyysisen toimintakyvyn seurantarekisterin käyttö.

Fyysisen toimintakyvyn seurantarekisteri on käytössä ja henkilöstön toimintakykytaso kirjataan Store-henkilöstöhallintajärjestelmään.

- Toimintakykyvaatimusten täyttäminen.

Pelastustoimen henkilöstön fyysinen toimintakyky arvioidaan Pohjois-Savon pelastuslaitoksen pelastussukellusohjeen mukaisesti FireFit-menetelmällä. Henkilöstön toimintakykyvaatimus määräytyy pelastusasemittain. Suurimpien 24/7 pelastusasemien (Kuopio, Varkaus, Siilinjärvi, Iisalmi)

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

henkilöstöltä edellytetään PST1 tasoa ja 2-riskialueille tai toimintavalmiusperusteisesti sijoittuvien muiden 24/7 pelastusasemien (Leppävirta, Suonenjoki, Nilsinä, Lapinlahti, Kiuruvesi, Keitele ja Riistavesi ja Sorsasalo) PST2 tasoa. Pienillä pelastusasemilla (3. ja 4. riskitason alueet) toimintakykyvaatimustaso voi olla PST3 tai PST4. Savusukellusta tekevillä toimintakykytason kuitenkin tulee olla vähintään PST2 myös pienissä kunnissa.

- Pelastustoiminnan kalustovoimavarat toiminnoittain ja kuvaus muusta pelastuskalustosta.

Sammutus- ja säiliösammutusautojen kokonaismäärä 69

Sammutus- ja säiliösammutusautojen keski-ikä (v) 18

Säiliöautojen kokonaismäärä 25

Säiliöautojen keski-ikä (v) 19

Johtamiskäyttöön varustellut ajoneuvot, määrä 4

Johtamiskäyttöön varusteltujen ajoneuvojen keski-ikä (v) 11

Kuvaa muu pelastuskalusto

1) Muu raskas pelastuskalusto (tyyppi ja keski-ikä)

2) Venekalusto (tyyppi ja keski-ikä)

3) Muu erityiskalusto

1. Puomitikasauto 31 vuotta, nostolava-auto 2 kpl 21 vuotta, koura-auto 1 vuotta,

2. F-luokka 2 kpl keski-ikä 27 vuotta, E-luokka 1 kpl 38 vuotta, C-luokka 14 kpl keski-ikä 22 vuotta, B-luokka 5 kpl keski-ikä 22 vuotta, A-luokka 25 kpl keski-ikä 25 vuotta, G-lautta 2 kpl keski-ikä 17 vuotta

3. Pelastussukellusauto 2 kpl keski-ikä 25 vuotta, kemikaaliauto 1 kpl , keski-ikä 29 vuotta, moottorikelkka 11 kpl keski-ikä 21 vuotta, mönkijä 8 kpl, keski-ikä 11 vuotta, hydrokopteri 1 kpl keski-ikä 20 vuotta

- Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet.

Asemien ja kiinteistöjen määrät.

Päätoimisen henkilöstön ympäri vuorokauden välittömässä lähtövalmiudessa olevat pelastusasemat: 14

Päätoimisen henkilöstön ylläpitämät osittain välittömässä lähtövalmiudessa olevat pelastusasemat: 18

Sopimuspalokuntien ja sivutoimisten pelastusasemat: 5

Tehdas-/laitospelastusasemat: 2

Pelastusasemien määrä, joilla sijaitsee myös ensihoidon yksikkö: 8

- Savusukellusvalmiudet alueella.

Suurimpien 24/7 pelastusasemien (Kuopio, Varkaus, Siilinjärvi, Iisalmi) henkilöstöltä edellytetään PST1 tasoa ja 2-riskialueille tai toimintavalmiusperusteisesti sijoittuvien muiden 24/7 pelastusasemien (Leppävirta, Suonenjoki, Nilsinä, Lapinlahti, Kiuruvesi, Keitele ja Riistavesi ja Sorsasalo) PST2 tasoa. Pienillä pelastusasemilla (3. ja 4. riskitason alueet) toimintakykyvaatimustaso voi

olla PST3 tai PST4. Savusukellusta tekevillä toimintakykytason kuitenkin tulee olla vähintään PST2 myös pienissä kunnissa.

- CBRNE-onnettomuuksien valmiudet alueella sisältäen kemikaalisukellusvalmiudet.

Jokaisella 24/7-miehitetyllä pelastusasemalla on perusvalmius välittömään kemikaalitorjunnan aloittamiseen. Vaarallisten aineiden onnettomuuksien tiedustelua ja alkuvaiheen torjuntaa varten tarkoitettua kalustoa on sijoitettu kaikille pelastusasemille. Erikoiskalustoa on keskitetty Kuopioon, Varkauteen, Siilinjärvelle ja lisälmeen. Alueen teollisuuspalokunnat varautuvat myös omalta osaltaan vaarallisten aineiden aiheuttamien onnettomuuksien torjuntaan. Pelastuslaitoksella on mahdollisuus käyttää myös Pelastusopiston vaarallisten aineiden torjuntakalustoa onnettomuustilanteissa.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksella on tällä hetkellä yhteiskäytössä neljän muun pelastuslaitoksen sekä Pelastusopiston kanssa kaksi analysaattoria, joilla voidaan tunnistaa vaarallisia aineita. Toisella analysaattorilla tunnistetaan kiinteitä ja nestemäisiä aineita ja toinen on tarkoitettu kaasumaisten aineiden tunnistamiseen.

Kuopiossa on myös jo aiemmin hankittu saastuneen henkilöstön ja materiaalin puhdistamiseen tarkoitettu puhdistuslinjasto. Tämä linjasto on pakattu siirtolavakonttiin, joten se on helposti siirrettävissä onnettomuusalueelle.

- Vesipelastamisen valmiudet alueella, sisältäen venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet.

Välitöntä 24/7 I-tason vesisukellusvalmiutta ylläpidetään Kuopion Neulamäen pelastusasemalla. Venekalustolla tapahtuvaa vesipelastusvalmiutta ylläpidetään kaikilla pelastusasemilla. Kaikilla 24/7 toimivilla pelastusasemilla ylläpidetään pintapelastusvalmiutta

- Vesisukellukseen liittyvä erityiskalusto.
Ei ole erityiskalustoa.

- Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiuksien resursointi ja kokonaiskuvaus.
Ympäristövahinkojen torjuntatehtävissä käytetään pelastuslaitoksen erityisesti öljyntorjuntatehtäviin hankittua kalustoa. Kaikilla pelastusasemilla on valmius aloittaa välittömät ympäristövahinkojen torjunnan rajoitustoimet.

- Korkealta pelastamisen valmiudet alueella sisältäen henkilöstön ja kaluston.
Pelastuslaitoksen valmius pelastustoimintaan korkeissa rakennuksissa ja rakennelmissa (mastot, tornit) sekä maanalaisissa tiloissa suunnitellaan, ohjeistetaan ja rakennetaan yhteistyössä lähi-alueiden pelastuslaitosten kanssa. Pelastuslaitoksella on olemassa erillinen ohje korkealla työskentelystä, sekä lisäksi ohje työskentelystä puomitikas- ja nostolava-autojen kanssa.

- Sammutusveden saamisen valmiudet, mm. sammutusvesisuunnitelma.
Pelastuslaitos vastaa sammutusvesisuunnitelmasta. Sammutusvesisuunnitelma päivitetään keran vuodessa tai tarvittaessa. Viimeisin päivitys sammutusvesisuunnitelmaan on tehty vuonna 2022.

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

- Muiden paikallisten riskien mukaiset valmiudet, riskien kuvaus.

Pelastuslaitoksen päivittäistä valmiutta voidaan kohottaa esimerkiksi suuren yleisötapahuman tai juhlapäivän ajaksi, jolloin paikallinen onnettomuusriski on normaalia korkeampi. Paikallisiin riskeihin on varauduttu myös yhteistyössä esim. teollisten toimijoiden kanssa (esim. teollisuuden sammutusryhmät).

- Muiden paikallisten riskien mukaisten valmiuksien määrittelyn arviointi.

Päivitetty riskianalyysi valmistuu keväällä 2023. Palvelutasopäätös perustuu osaltaan riskianalyyysiin.

- UPS-kohteiden määrä ja resursoitu htv.

Ulkoisen pelastussuunnitelman vaativia kohteita Pohjois-Savossa on 8 kpl. Pohjoisen toimialueen palopäällikkö koordinoi ja ohjaa ulkoisten pelastussuunnitelmien laadintaa. Jokaisella UPS kohteella on vastuuhenkilö, joka vastaa pelastussuunnitelmien laadinnasta, päivittämisestä sekä harjoitusten järjestämisestä. Ulkoisten pelastussuunnitelmien laadintaan ei ole erikseen varattua henkilöstöresurssia ja tehtävää hoidetaan muiden virkatehtävien ohessa. Tämä aiheuttaa suunnitelmien aikataulu- ja laatuvaatimusten osalta haasteita.

1.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen

- Kuvaus pelastustoiminnan johtamisen (PTJ) järjestämisestä eri kokoisissa tehtävissä.

Pelastusryhmä: Pelastustoimen alueella 14 ympäri vuorokauden välittömässä lähtövalmiudessa olevaa asemaa. Muilla asemilla lähtövalmius perustuu sopimushenkilöstöön. 5:lla 24h pelastusasemalla lähtökohtaisesti toimii alipäällystöviranhaltija ryhmänjohtajana. 9:lla 24h pelastusasemalla ryhmänjohtajana toimii pelastajatasoinen viranhaltija. Nk. päiväasemilla ryhmänjohtaja on pääsääntöisesti sopimushenkilö. 24h asemien ryhmätason tehtävissä pelastustoiminnan johtajana toimii ryhmänjohtaja, joka on viranomainen. Päiväasemien ryhmä -tason tehtävillä asemaryhmän alueella toimiva pelastusviranomainen ottaa johtovastuun, mikäli hälytetyissä yksiköissä ei ole pelastusviranomaista.

Pelastusjoukkue: Maakunta on jaettu kolmeen toimialueeseen. Kullakin toimialueella on päivystävä päällystöviranhaltija: P31, P32, P33. P31 on ympäri vuorokauden välittömässä lähtövalmiudessa. P32 ja P33 ovat virka-ajan ulkopuolella 30min vapaamuotoisessa varallaolossa. P31 toimii pelastustoiminnan johtajana, kunnes varallaolossa oleva palomestari liittyy tehtävään.

Pelastuskomppania: Pelastuslaitoksen päällikköpäivystys on järjestetty siten, että virka-aikaan P20:na toimii joku pelastuslaitoksen ylemmistä päällystöviranhaltijoista. Virka-ajan ulkopuolella P31 toimii P20-roolissa. Kaikissa suurissa tehtävissä hälytetään pelastuslaitoksen esikunta.

- Miten sopimuspalokuntien hälytyksissä yksikönjohtajan määräytyminen ja pelastustoiminnan johtaminen on järjestetty (tarkennus edelliseen).

24h asemien ympärille on rakennettu pelastusasemaryhmät. 24h aseman pelastusryhmän johtaja toimii pelastustoiminnan johtajana tehtävillä, joilla ei muuten pelastusviranomaista ole.

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

1.2.4 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

- Kuvaus mahdollisesta järjestämisvastuun jakamisesta ja tehtävän järjestämisen valvonnasta. Vuonna 2022 ei hyvinvointialueita.

1.2.5 Pelastusviranomaisen muille viranomaisille antaman virka-apu

- Kuvaus virka-apun antamisesta ja toteuttamisesta. Pelastuslaitos antaa virka-apua eri viranomaisille näiden sitä pyydettyä. Virka-apua annetaan siten kuin eri säädöksissä on säädetty. Pohjois-Savon johtokeskus tai päivystävä palomestari (P31/P20) vastaa virka-apupyyntöjen vastaanottamisesta, käynnistämisestä ja toteuttamisesta.

Pelastusviranomaiset voivat antaa virka-apua muille viranomaisille erilaisissa tilanteissa, joissa pelastusviranomaiset ovat koulutuksensa ja tehtäviensä perusteella päteviä avustamaan. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi tulipalot, luonnonkatastrofit, onnettomuudet, etsintä- ja pelastustehtävät ja muut vastaavat tapahtumat.

Pelastusviranomaisen antama virka-apu voi sisältää esimerkiksi henkilö- ja kalustoresursseja, asiantuntija-apua, tiedonvälitystä, koordinointia, suojelu- ja varautumistehtäviä sekä muita pelastusviranomaisten toimialaan kuuluvia tehtäviä.

Virka-apu on tärkeä osa viranomaisten välistä yhteistyötä ja sen tarkoituksena on varmistaa, että tilanteisiin saadaan nopeasti ja tehokkaasti riittävät resurssit ja asiantuntemus käyttöön.

1.2.6 Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämän valmiuden ylläpitoon

Itä-Suomen pelastuslaitosten kesken on tehty sopimus maastopalomuodostelman perustamisesta. Maastopalomuodostelma toimii tulevaisuudessa kansallisena ja kansainvälisenä resursina osana EU:n pelastuspalvelumekanismia. Muodostelman sertifiointi ja valmius alkaa vuonna 2024.

- Kuvaus valmiuden ylläpidosta ja tähän tarkoitettu erityiskalusto tai Erityistoiminta.

Muodostelmalle on hankittu vuoden 2022 aikana kalustoa EU-rahoituksen turvin. Muodostelma ei ole asetettu valmiuteen vuoden 2022 aikana.

- Erityiskaluston sijoittaminen ja varastointi hyvinvointialueella. Vuonna 2022 ei hyvinvointialueita.

1.3 Pelastustoiminnan suunnitelmat

- Suunnitelmien päivittämisprosessin kuvaus.

Pelastustoiminnan suunnitelmat ovat pelastuspäällikön vastuulla. Suunnitelmia päivitetään tietyin määrävälein tai tarvittaessa.

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

- Suunnitelmien toteutuksen arviointi.

Osa suunnitelmista on ajan tasalla, osassa on päivittämistä. Työkuormasta ja henkilöstöpulasta johtuen kaikkia suunnitelmia ei ole päivitetty.

1.3.1 Hälytysohje

- Hälytysohjeen toteutuksen arviointi.

Hälytysvasteet on määritelty ja toimitettu hätäkeskukselle. Vasteiden toteutumista ja oikeellisuutta arvioidaan hälytystehtävien yhteydessä. Erillistä hälytysohjetta ei ole.

1.3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnitelma

- Keskinäisen avunannon suunnitelman toteutuksen arviointi.

Tehty yhteistyösopimukset naapuripelastuslaitosten kesken. Varsinaista avunannon suunnitelmaa ei ole.

1.3.3 Yhteistyösuunnitelmat

- Yhteistyösuunnitelman toteutuksen arviointi.

Ei voida arvioida

1.3.4 Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

- Pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien toteutuksen arviointi.

Vuonna 2022 ei hyvinvointialueita.

1.3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat

- Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden UPS toteutuksen arviointi.

Ulkoisen pelastussuunnitelman vaativia kohteita Pohjois-Savossa on 8 kpl. Pohjoisen toimialueen palopäällikkö koordinoi ja ohjaa ulkoisten pelastussuunnitelmien laadintaa. Jokaisella UPS kohteella on vastuuhenkilö, joka vastaa pelastussuunnitelmien laadinnasta, päivittämisestä sekä harjoitusten järjestämisestä. Ulkoisten pelastussuunnitelmien laadintaan ei ole erikseen varattua henkilöstöresurssia ja tehtävää hoidetaan muiden virkatehtävien ohessa. Tämä aiheuttaa suunnitelmien aikataulu- ja laatuvaatimusten osalta haasteita.

UPS kohteiden suunnitelmissa on tunnistettu kehittämistarpeita, jotka edellyttäisivät henkilöstöresurssien lisäämistä.

1.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

1.4.1 Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa

- Kuvaus vapaaehtoisten osallistumisesta pelastustoiminnan palveluiden tuottamiseen.
 - Pelastustoiminnan vapaaehtoiset (myöhemmin sopimushenkilöstö) osallistuu kaikille hälytystehtäville etenkin pienillä paikkakunnilla missä ei ole 24/7 paloasemaa. Hälytyksillä on viranomainen mukana joko fyysisesti tai etäjohtamisen kautta. Hälytystehtävissä korostuu tehtävätasoluokitusten mukainen kelpoisuus tehtävien

hoitamisessa. Tehtävän luonteen ja turvallisen hoitamisen kannalta tarvittavat resurssit voidaan myös koota eri paloasemien yksiköistä.

- o sopimushenkilöstö osallistuu myös viikoittain pidettäviin pelastustoiminnan viikko-harjoituksiin. Harjoituksissa harjoitellaan hälytystehtävissä tarvittavia toimintatapoja sekä oikeaoppista kaluston käyttöä.
- o sopimushenkilöstö suorittaa myös tarvittaessa varallaoloa varsinkin pelastusase-milla, joilla ei ole 24/7 valmiutta, jolla näin ollen varmistetaan toimintavalmiuden to-teutumisen ja avun saaminen kohteeseen mahdollisimman nopeasti.
- o sopimushenkilöstö pitää myös palokuntanuorten harjoituksia viikoittain paloase-milla. Toimintaa tällä hetkellä 10 paloasemalla. Palokuntanuoriso-osastoista toivo-taan nousevan uusia jäseniä miehistön hälytysosastoon.

- Kuvaus vapaaehtoisten osallistumisesta onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden tuottamiseen.
 - o Sopimushenkilöstö ei osallistu varsinaisesti onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden tuottamiseen.

- Sopimuspalokunnan ja sivutoimisten hälytysten määrät.

Sivutoimiset osallistuvat samoille tehtäville kuin päätoimiset, joten heidän tehtävämääriä ei voi eritellä.

Sopimuspalokunnat ovat osallistuneet 185:lle tehtävälle.

1.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen

- Vapaaehtoistoiminnan edistämisen toteutuksen arviointi.
 - o vapaaehtoistoiminnan edistäminen on tällä hetkellä hankalaa. Tulevat ja jo käyttöön otetut toimenpiteet eivät ole suotuisia sopimushenkilöiden osalta. Varallaolon vähe-neminen ja uusien 24/7 asemien perustaminen syö osaltaan sopimushenkilöiden halukkuutta jatkaa toiminnassa mukana olemista. Paloasemilla, jotka toimivat 24/7, sopimushenkilöstö ei välttämättä pääse (ehdi) enää hälytyksille mukaan (välitön lähtövalmius). Kyseisillä asemilla ei myöskään voida suorittaa varallaoloa entiseen malliin, joka myös vaikuttaa osaltaan henkilöiden aktiivisuuteen käydä hälytyksillä ja harjoituksissa.
 - o Toimintakykytestaukseen tulossa olevat muutokset vaikuttavat myös henkilöiden aktiivisuuteen ja halukkuuteen tehdä niitä (testiin tulossa lisäosioita). Testimenes-tyksellä ei myöskään katsota olevan vaikutusta esim palkkaukseen. Tehtäväta-so-luokituksen noustessa palkka ei nouse, joten sitä pidetään turhana senkin vuoksi.
 - Jos halutaan edistää sopimushenkilöstötoimintaa, niin tällaiset asiat on otet-tava huomioon tulevaisuudessa. **Tällä hetkellä vapaaehtoistoiminnan edistäminen ei ole toiminut vaan päinvastoin.** Sopimushenkilöstöä alkaa jäädä pois toiminnasta pikkuhiljaa.

1.4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

- Terveystarkastusten toteutuksen arviointi.

Terveystarkastukset on toteutettu v. 2022 voimassa olleen työterveyshuollon toimintasuunnitel-man ja Pelastussukellusohjeen mukaisesti. Määräaikaistarkastus on toteutettu savusukellusteh-tävissä työskenteleville. Altisteisen työn alkutarkastus on tehty uusille sopimuspalokuntaan tai muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvalle. Haasteita on ollut henkilölistauksen osalta, eli ne eivät ole olleet ajan tasalla ja tämä on osaltaan vaikuttanut terveystarkastusten toteutukseen.

1.4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

- Sivutoimisen ja sopimushenkilöstön koulutuksen toteutuksen arviointi.

Pelastuslaitos vastaa pelastuslain mukaan sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutuksesta. Sopimushenkilöstön perus- ja jatkokoulutus hoidetaan yhteistyösopimuksen perusteella Pohjois-Savon pelastusalan liiton kautta. Kouluttajina toimivat pelastuslaitoksen päätoimiset henkilöt ja koulutus tapahtuu iltaisin ja viikonloppuisin.

Sopimushenkilöstön viikkoharjoitukset toteutetaan laaditun harjoitussuunnitelman mukaisesti. Toiminnassa hyödynnetään sähköisiä oppimisalustoja, harjoituksia ja tenttejä. Koulutukseen liitetty oleellisena osana toimintakyvyn osoittamiseksi pidettävät kuntotestit ja niiden osa-alueita luetaan myös kelpoisuustesteiksi. Koulutusmääriä ja pätevyyskursseja seurataan henkilöstöjärjestelmä STOREN kautta.

1.5 Väestönsuojeluun varautuminen

- Henkilöstöresurssit

Ennen hyvinvointialueen aloittamista pelastuslaitoksella oli kaksi päätoimista varautumisen, valmiussuunnittelun ja väestönsuojeluun varautumisen työntekijää; valmiuspäällikkö ja valmiuskoordinaattori. Valmiuspäällikön työpanos on tosiasiallisesti kohdistunut työnkuvan mukaisiin tehtäviin. Valmiuskoordinaattorin työajasta iso osa on kohdistunut muuhun kuin valmius- ja väestönsuojelun suunnitteluun. Valmiuskoordinaattori on ollut mm. pelastuslaitoksen Erica -pääkäyttäjänä.

1.5.1 Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu

- Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämien suunnitelmien laatimisen toteutumisen arviointi
- Pelastuslaitoksella on olemassa väestönsuojeluun varautumisen edellyttämät suunnitelmat, mutta ne ovat pääasiassa osin tai kokonaan vanhentuneita. Päivitystyötä ja korjausvelkaa on runsaasti. Suurimpana puutteena on evakointisuunnitelma. Evakointisuunnitelma on työnalla, mutta vaatii runsaasti aikaa.

1.5.2 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen

- Väestönsuojelutehtävien edellyttämien toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisen toteutumisen arviointi

Todellinen toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen on jäänyt tekemättä. Eri viran- ja toimienhaltijat ovat laatineet lakisääteisiä suunnitelmia väestönsuojelutehtävistä ja niihin varautumisesta, mutta pelastustoimen vastuulla oleva toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen ei ole toteutunut siten kuin sen tulisi toteutua. Isossa kuvassa eri toimijoilla on tiedossa oma rooli, mutta suunnitelmien synkronoitumista keskenään ei ole tarkasteltu tai harjoiteltu.

1.5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen

- Väestönsuojeluorganisaation määrittämisen toteutumisen arviointi

Hyvinvointialueen johdon (johtoryhmä) osalta on määritelty poikkeusolojen johtamisjärjestelmä. Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatiota ei ole määritelty. Pelastustoimen palvelualueella on varattu henkilöstö poikkeusoloja varten, mutta tarkempia määrittelyjä henkilöresurssien

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

käytöstä ei ole tehty. Poikkeusolojen organisaatio noudattelee pitkälti normaaliolojen valmiusorganisaatiota.

1.5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen

- Henkilöstön varaamisen toteutumisen arviointi, mm. henkilöstö-, rakennus- ja ajoneuvovarausten ajantasaisuus
- Vastataan ministeriölle salattuna sähköpostina.

1.5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutus

- Johto- ja erityishenkilöstön koulutuksen toteutumisen arviointi
- Hyvinvointialueen johto- ja erityishenkilöstön systemaattinen koulutus aloitettu vuonna 2023. Pelastuslaitos osallistui pienellä osuudella Pohjois-Savossa pidettyyn paikallispuolustusharjoitukseen.
- Johto- ja muun erityishenkilöstön osallistuminen väestönsuojelukoulutukseen
- Pelastusopistolta saadun tiedon perusteella koulutuksiin on osallistunut 7 hlöä.

1.5.6 Pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen

- Johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestämisen toteutumisen arviointi ja kuvaus
- Vastataan ministeriölle salattuna sähköpostina.

1.5.7 Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö

- Kuntien kanssa tehtävän yhteistyön toteutumisen arviointi ja kuvaus
- valmiussuunnittelun tukemisesta käytännössä.
- Kuntien valmiussuunnittelun ja varautumisen tukemista on tehty pelastuslaitoksen ja kuntien kesken tehdyn sopimuksen mukaisesti. Pääasiassa suunnittelun tukemista on tehty, kun kunta tai kaupunki on sitä pyytänyt. Tuki on koskettanut lähinnä valmiussuunnitelmien läpi käymistä ja niiden kommentoimista.

2 Pelastustoimen palveluiden laatu

2.1 Valtioneuvoston laadukkaan pelastustoimen järjestämiselle vahvistamien valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen hyvinvointialueella

Vuonna 2022 ei hyvinvointialueita.

2.2 Sisäministeriön ja hyvinvointialueen neuvotteluissa sovittujen laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen hyvinvointialueella

Vuonna 2022 ei hyvinvointialueita.

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

2.3 Sisäministeriön laatua koskevien toimenpidesuositusten toteutuminen hyvinvointialueella
Vuonna 2022 ei hyvinvointialueita.

3 Pelastustoimen palveluiden vaikuttavuus

3.1 Ihmisten turvallisuuden paranemiselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen
Vuonna 2022 ei hyvinvointialueita.

3.2 Onnettomuuksien vähenemiselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen
Vuonna 2022 ei hyvinvointialueita.

3.3 Pelastustoiminnan tehokkuudelle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen
Vuonna 2022 ei hyvinvointialueita.

4 Pelastustoimen palveluiden kustannukset

4.1 Onnettomuuksien ehkäisy

- Kokonaiskustannukset 616.097,36
- Kokonaiskustannukset/asukas 2,48

4.2 Pelastustoiminta

- Kokonaiskustannukset 19.330.517,87
- Kokonaiskustannukset/asukas 77,83

4.3 Väestönsuojeluun ja muihin poikkeusoloihin varautuminen

- Kokonaiskustannukset
- Kokonaiskustannukset/asukas

4.4 Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta

- Kokonaiskustannukset 51.921,95
- Kokonaiskustannukset/asukas 0,21

4.5 Öljy- ja aluekemikaalivahinkojen torjunta

- Kokonaiskustannukset 252.787,07
- Kokonaiskustannukset/asukas 1,02

4.6 Muut tehtävät

- Kokonaiskustannukset 9.263.706,14
 - Kokonaiskustannukset/asukas 37,30
-

5 Pelastustoimen kustannukset ja talouden tila

5.1 Talousarvion toteuma ja kuvaus rahoituksen riittävydestä lakisääteisiin palveluihin

- Lyhyt kuvaus talousarvion toteumasta ja kuvaus rahoituksen riittävydestä.

Tulot eivät toteutuneet täysin talousarvion mukaisesti. Henkilöstömäärärahat ylittyivät 4.757.995 euroa. Ylitykseen vaikuttivat kesäkuussa maksetut varallaolokorvausten palkkasaatavat sekä tilinpäätöksessä tehty pakollinen varaus. Ylitystä tapahtui tavaroiden ja palvelujen ostoissa 836.214 euroa. Kuluja ovat lisänneet mm. yleinen hintojen nousu. Talousarvion osalta maksu-osuutta palautettiin kunnille, mutta varallaolokorvausten palkkasaatavien johdosta lisälaskua muodostui. Investoinnit eivät toteutuneet talousarvion mukaisina.

5.2 Määrä ja osuus yleiskatteisesta rahoituksesta

- Ei kysymystä tänä vuonna.

5.3 Kehitysnäkymät yleiskatteisen rahoituksen riittävyyden osalta

- Lyhyt kuvaus kustannusten muutospainesta lähivuosina.

Hyvinvointialueen ja pelastustoimen rahoitus ei ole riittävää. Tämänhetkisen tiedon mukaan kaikki hyvinvointialueet tekevät alijäämäisen tilinpäätöksen tänä vuonna, Rahoitusvaje koskee sekä käyttötaloutta että investointeja. Hyvinvointialueen talous on ainakin kolmen lähivuoden aikana erittäin kireä. Pahimmillaan rahoitusvaje voi vaarantaa pelastustoimen palvelutason ylläpitämistä.

5.4 Kustannukset

5.4.1 Bruttokustannukset

- Kokonaiskustannukset

Bruttokustannukset 3.574.483,92

Kokonaiskustannukset 29.908.742,92

5.4.2 Bruttokustannukset asukasta kohden

14,39

- Kokonaiskustannukset asukasta kohden 120,42

5.4.3 Palveluille kohdistetut bruttokustannukset

- Ks. kohta 4. 3.422.333,97

5.4.4 Palveluille kohdistetut asukaskohtaiset bruttokustannukset

- Ks. kohta 4. 13,78

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

5.5 Kulurakenne

- Kunkin kustannuslajin suhteellinen prosenttiosuus kokonaiskustannuksista.

Aineet, tarvikkeet	1 461 026,66	5,0 %
Palvelut	2 503 287,16	8,6 %
Henkilöstökulut	20 893 994,98	72,0 %
Vuokrat	4 019 148,68	13,8 %
Muut kulut	143 424,95	0,5 %
Rahoituskulut	87,39	0,0 %
	29 020 969,82	

5.6 Tuottorakenne

- Kunkin tuottolajin suhteellinen prosenttiosuus kokonaistuotoista.

Myyntituotot	25 269 078,04	96,0 %
Maksutuotot	310 600,06	1,2 %
Muut toimintatuotot	44 722,59	0,2 %
Tuet ja avustukset	709 858,33	2,7 %
	26 334 259,02	

5.7 Investoinnit

5.7.1 Investointikulut (brutto)

- Investointikulut 1.017.367,58

5.7.2 Investointikulut asukasta kohden (brutto)

- Investointikulut asukasta kohden 4,10

5.7.3 Investointituotot

- Investointituotot 69.942,00

Pohjois-Savon pelastuslaitos

27.4.2023

6 Pelastustoimen palveluiden tuottavuus

6.1 Pelastustoimen tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen

- digitaalisten palveluiden kehittäminen ja entistä laajempi käyttö palvelutuotannossa asiakkaille ja henkilöstölle
- alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuusuhkia vastaavan palvelutason toteutuminen tarkoituksenmukaisella (päädettyllä) tavalla

6.2 Sisäministeriön kustannusvaikuttavuutta koskevien toimenpidesuositusten toteutuminen hyvinvointialueella

Vuonna 2022 ei hyvinvointialueita.

6.3 Toteutetut tuottavuutta parantavat toimenpiteet ja investoinnit sekä tuottavuuden kehittämismahdollisuudet

- huonokuntoisten pelastusasemien uusiminen ja -asemaverkoston päivittäminen tarpeita vastaavaksi
- sivutoimisen ja vapaaehtoisen henkilöstön tehostettu rekrytointi
- kehittämismahdollisuutena moniammatilliset yksiköt (pelastustoimi ja ensihoito)

Kuopiossa 27.4.2023

Jukka Koponen
toimialajohtaja,
pelastusjohtaja

Lauri Holappa
vs. palvelualuejohtaja